

ARCHÍV MINISTERSTVA VNÚTRA SSR

B 8

Inv. jedn.: 108

FOND: Spfáva ZNB hl.mesta Bratislavy a Zs kraja

Správa ŠtB BRATISLAVA

Sign.:

Negatívne javy študentov na vysokých školách

v Západoslovenskom kraji

- správa

1967

Počet listov: _____

Nevyberajte spisy z obalu!

Neporušujte poradie spisov!

Nepíšte na spisy!

T ZNV SSR č. 2664-3

Z P R Á V A

o niektorých negatívnych prejavoch na vysokých školách v Západoslovenskom kraji.

V poslednom čase sa pravdepodobne pod vplyvom nedávnych pražských študentských udalostí vyskytli i medzi vysokoškolákmi Západoslovenského kraja určité nespokojnosti, spojené s niektorými technickými nedostatkami na školách a v internátoch. Išlo v podstate o nedostatočné vykurovanie, osvetľovanie a pod. Ďalšie prípady nespokojnosti medzi vysokoškolákmi vznikli a boli zaznamenané v Bratislave v súvislosti so zavedením nového internátneho poriadku, ako i v otázkach poskytovaného štipendia. Konkrétne :

Fakultný výbor ČSM pri Pedagogickej fakulte v Trnave 31.10.1967 zorganizoval vo veľkej aule fakulty protestnú schôdzu, na ktorej sa zúčastnilo asi 500 študentov za účasti vedenia fakulty, pričom sa domáhali zlepšenia vo vykurovaní učebných miestností. Príčiny nepriaznivej situácie im boli vedením fakulty vysvetlené, čo študenti s uspokojením prijali. Išlo totiž o to, že na tejto fakulte bol vo výstavbe parovod, ku ktorému chýbali určité inštalačné súčiastky /ventile/, pre ktoré zariadenie nemohlo byť dané do prevádzky. Po tejto schôdzi však došlo zakrátko k náprave, vykurovacie zariadenie do prevádzky uvedené bolo a situácia na fakulte sa ukludnila.

Určitá nespokojnosť sa prejavila i u vysokoškolákov ubytovaných v internáte UK v Mlynskej doline v Bratislave. V uvedenom internáte má byť ubytovaných celkom 1.280 poslucháčov, ale začiatkom novembra tam boli ubytovaní iba poslucháči prvých ročníkov UK a VŠE v celkovom počte 250 osôb, t.č. je ich tam asi 1.000. Keďže internát nie je ešte stavebne dokončený, študenti spali dočasne na lehátkach, miestnosti neboli vykurované a stavebná organizácia vo večerných hodinách vypínala v objekte svetlo. Preto vtedy rektor UK nariadil, aby poslucháči VŠ odišli na dobu jedného týždňa do svojich domovov s tým, že skúšky sa im povolia vykonať dodatočne

Časť študentov však zostala na internáte a obdržala súhlas vykurovať miestnosti v dennej dobe elektrickými telesami. Medzi študentami z VŠE /Vysokej školy ekonomickej/, ktorí sú tam tiež ubytovaní sa vyskytli názory, že svoje požiadavky si treba vynucovať demonštratívnym spôsobom tak, ako to urobili študenti v Prahe. Z rozhodnutia riaditeľa došlo v nasledujúcich dňoch k náprave, s vykurovaním sa započalo, ale z času na čas je toto vypínané.

Pomerne dlhú dobu sa preťahovali i problémy a vyjednávania okolo nového internátneho poriadku, ktorý vypracovali rektori vysokých škôl v Bratislave. Keď jednanie medzi rektormi UK, VŠE, SVŠT a VV ČSM nespeli k takému uzáveru, ktorý by bol priateľný pre obe strany, niektorí členovia VV ČSM sa vyjadrovali, že svoje požiadavky si presadia protestnou demonštráciou v uliciach Bratislavy.

Konečne až 10.11.1967 sa zišli funkcionári VV ČSM a prorektori vysokých škôl so zodpovednými pracovníkmi na Povereníctve školstva, kde funkcionári ČSM predložili svoj návrh ohľadne návštevnosti na internátoch, ktorý sa z hľadiska časového vymedzenia líšil od rozhodnutia rektorov vysokých škôl. Prorektori s týmto návrhom funkcionárov VV ČSM súhlasili, avšak poznamenali, že konečné schvaľovacie právo je vyhradené rektorom.

Zodpovední pracovníci Povereníctva školstva funkcionárom VV ČSM prisľúbili, že v priebehu týždňa urobia také opatrenia, aby aj rektori vysokých škôl s ich návrhom súhlasili. Asi za dva týždne po tomto stretnutí bol nový internátny poriadok schválený i rektormi vysokých škôl v Bratislave tak, ako to bolo dohodnuté na uvedenom stretnutí dňa 10.11.1967.

Podľa názoru niektorých vysokoškolákov nový internátny poriadok presadzovali predovšetkým funkcionári ČSM /na vysokých školách/ a to vraj z toho dôvodu, že sa blížila voľba do funkcií v ČSM a terajší funkcionári najmä VV ČSM by chceli v nich zotrvať i v ďalšom volebnom období a týmto jednaním si mienili získať akési zásluhy. Radoví vysokoškoláci sa vraj do nejakých protestných akcií zapojiť nehodlali a to z obáv, že miest v inter-

nátoch je málo a mohli by o ne prísť.

Na základe toho, že internátny poriadok sa podarilo študentom presadiť podľa svojich požiadaviek, konštatuje sa medzi nimi, že pri presadzovaní určitých názorov a stanovísk a neústupnosti je možné dosiahnuť kladných výsledkov. Niektorí študenti tiež konštatovali, že schválením nového internátneho poriadku najviac utrpel na svojej autorite rektor SVŠT TROKAN, ktorý bol jeho autorom, ale ním spracovaný pôvodný návrh predpokladal prísnejšie opatrenia.

Určité výhrady niektorí bratislavskí vysokoškoláci vyjadrujú tiež proti opatreniam, ktoré boli prevedené proti vysokoškolákovi ubytovaným v strahovskom internáte v Prahe. Majú taký názor, že do tlače sa dávajú informácie nepreverené, lebo žiadaná z uverejnených zpráav nie je úplná a objektívna, že zákrok zo strany VB nebol správny a opodstatnený, lebo sa demonštrovalo za oprávnené požiadavky a voči študentom boli robené zákroky i keď sa títo trestného činu nedopustili. Namietali tiež proti tomu, že vylúčenie pražského študenta MÜLLERA z ČSM bolo nespravodlivé, i keď tento bol v niektorých otázkach proti politike KSČ.

V súvislosti s tým niektorí vysokoškoláci ubytovaní v internáte Horský park v Bratislave pripravovali rezolúciu na znak solidarity s pražskými študentami. Rezolúcia mala byť zaslaná na príslušné zodpovedné inštitúcie v ČSSR. Jej iniciátormi mali byť doposiaľ nezistení dvaja pražskí študenti, ktorí sa v tej dobe pohybovali v internáte Horský park. Prevedeným vhodným opatrením z našej strany k napísaniu a odoslaniu rezolúcie však nedošlo.

Na problém pražských študentských udalostí naväzuje i vystúpenie poslucháča Pedagogickej fakulty v Trnave Alexandra CÍSÁRA, ktorý na schôdzi ČSM dňa 9.11.1967 vyzval prítomných, aby povstali a minútovým tichom vyjadrili solidaritu s pražskými študentami. Na jeho výzvu reagovala však len menšia časť poslucháčov.

CISÁR mal okrem toho v držbe materiály ako napríklad opis diskusneho príspevku Ludvika VACULÍKA, ktorý predniesol na IV.sjazde čs. spisovateľov, opis tzv. manifestu čs. spisovateľov uverejneného v SUNDAY TIMES, ďalej opis pozdravného listu čs. spisovateľom, ktorý bol uverejnený redakciou emigrantského časopisu SVĚDECTVÍ a opis listu sovietskeho spisovateľa SOLŽENICYNNA, ktorý poslal Sjazdu sovietskych spisovateľov.

CISÁR pri pohovore s dekanom Pedagogickej fakulty v Trnave tomuto uvedené materiály odovzdal a uviedol, že ich obdržal od svojho nastávajúceho švagra Juraja DAUBNERA, ktorý študuje na Filozofickej fakulte KU v Prahe, a že niektoré výňatky z nich čítal skupine poslucháčov 4.ročníka Pedagogickej fakulty v Trnave. Niekoľko dní na to CISÁR uviedol, že on si tieto materiály zoženie znovu, i keď by mu mali za to hlavu zoťat.

Pozornosť si zasluhuje i ďalšia udalosť, ku ktorej došlo dňa 16.11.1967 na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre, kde sa konali v ten deň imatrikulačné slávnosti študentov prvého ročníka. Pri tejto príležitosti uskutočnilo asi 450 študentov sprievod po uliciach mesta Nitry, pričom skupina asi 20 dievčat prevolávala rôzne heslá ako : "Do kostola chodíme, marxizmus sa učíme", "Jedzme syry a margarín, budeme ako Gagarín", "Ožraň celého sveta spojte sa" a pod. Pred obchodom s partiovým tovarom prevolávali : "Nech žije nitriansky Tuzex".

V poslednej dobe boli zpočiatku kruhov vysokoškolákov zaznamenané aj poznatky súvisiace s prípravou na voľby v roku 1968.

Tak napríklad koncom septembra konalo sa na Jahodníku školenie funkcionárov FV ČSM, na ktorom vystúpil tajomník VV ČSM HALUŠKA s návrhom, aby do zastupiteľských orgánov /NZ, SNR a NV/ boli v nasledujúcich voľbách volení aj poslucháči vysokých škôl, pričom sa nemá prihliadať na ich počet, ale na dôležitosť, ktorú si vŕaj zasluhujú. V súvislosti s tým doporučoval prevádzkať agitáciu reťazovou akciou systémom : študent - jeho rodičia - ich okolie - priatelia. Za vhodných navrhoval ako kandidátov poslucháčov od 4.ročníka vyššie, najmä takých, ktorí už majú praktické skúsenosti z politickej práce v ČSM a v ďalších organizáciách.

Bolo zistené, že v intenciach tohto návrhu vystúpil na zasadnutí vysokoškolskej rady ČSM v internáte Horský park dňa 17.11.1967 aj predseda Fakultného výboru ČSM, poslucháč 2.ročníka novinárstva Marian BABIC. Menovaný zdôvodňujúc program fakultného výboru na ďalšie obdobie, vytýčil pre študentov líniu, aby podnikali kroky s cieľom získať v nasledujúcich voľbách zastúpenie študentov do uvádzaných už orgánov bez ohľadu na ich počet.

Dňa 30.11.1967 sa uskutočnil aktív funkcionárov UK, riaditeľov internátov a funkcionárov ČSM z Komenského univerzity, na ktorom sa prejednával list ministra školstva, ktorým boli funkcionári škôl oboznámení so študentskými udalosťami v Prahe. V diskusii okrem kladných príspevkov vystúpil zástupca fakultného výboru ČSM z Filozofickej fakulty UK, už spomínaný poslucháč novinárstva Marian BABIC, ktorý sa dožadoval pri tejto príležitosti zvýšenia štipendia pre študentov, čo odôvodňoval neustálym zvyšovaním cien, ďalej žiadal zvýšenie prídavkov na stravu zo strany štátu, pretože súčasné zvýšenie štipendií nekryje vraj zvýšenie cien, pričom strava sa nezlepšila a taktiež sa dožadoval "akademickej slobody" na vysokých školách a v internátoch s tým, aby na pôdu vysokých škôl a internátov bol zamedzený prístup orgánov bezpečnosti. Svoj diskusny príspevok zakončil tým, že nie je vylúčené, že bratislavskí vysokoškoláci výjdú v roku 1968 do ulíc a takouto cestou sa budú domáhať svojich požiadaviek.

V posledných dňoch bolo ďalej zistené, že poslucháči Filozofickej fakulty UK v Bratislave hodlali 5.12.1967 položiť veniec k pamätnej tabuli Vladimíra CLEMENTISA na Námestí SNP a to z príležitosti jeho úmrtia. Organizátormi akcie ako bolo doposiaľ zistené sú poslucháči FF UK v Bratislave Eugen SAILER, Marian BABIC a ďalší, pričom vyhlásili, že celú záležitosť prejednali s fakultným výborom ČSM, ktorý s položením venca súhlasil. Chceli tiež, aby pri tejto príležitosti prehovoril niekoľko slov prvý tajomník ÚV KSS, ktorý však v tej dobe v Bratislave prítomný nebol. Pracovník ÚV KSS súdr. JAKEŠ ich vraj upozornil, že exis-

tuje uznesenie, podľa ktorého spomienkové slávnosti sa poriadajú len na určité jubilejné výročia. Menovaní sa zmienili i o tom, že túto akciu hodlali ohlásiť aj na bezpečnosti, ale keď vraj nepochodili na ÚV KSS, nedostali by súhlas ani od bezpečnosti a preto sa rozhodli previesť akciu samovoľne. Celý akt mienili previesť tak, že zorganizujú asi 200 študentov UK v Bratislave, ktorí pokojne odídu od budovy UK na Námestie SNP, kde položia veniec a poklonia sa pamiatke Vladimíra CLEMENTISA.

Od prevedenia akcie v uvedenom termíne bolo však upustené z toho dôvodu, lebo organizátori tejto akcie získali zprávu, že v prvej polovici decembra 1967 sa má uskutočniť zasadnutie ÚV KSČ, na ktorom sa vraj majú riešiť česko-slovenské vzťahy a preto, aby priebeh tohto jednania uvedenou akciou nenarušili, stanovili si pre kladenie venca nový definitívny termín na 18.12.1967, t.j. po predpokladanom zasednutí ÚV KSČ.

Konečne sa organizátori akcie rozhodli tak, že v uvedenom termíne príde na Námestie SNP neorganizovane niekoľko študentov, kde potom prevedú akt polozenia venca a jeden zo študentov prednesie krátky prejav. Po tomto sa hodľajú vrátiť späť na univerzitu, kde by sa mal uskutočniť rozhovor s dr. Gustávom HUSÁKOM, Ladislavom NOVOMESKÝM a dr. Antonom RAŠLOM o živote a diele CLEMENTISA. Vzhľadom na to, že dr. HUSÁK 18.12.1967 však v Bratislave prítomný nebude, lebo sa nachádza t.č. v Juhoslávii, rozhodli sa organizátori akcie, že besedu prevedú 21.12.1967.

Celá akcia bola fakultným výborom ČSM 11.12.1967 prejednaná aj s dekanom Filozofickej fakulty UK Ľudovítom BAKOŠOM, ktorý uviedol, že vedenie fakulty nemá námietok proti položeniu venca dvomi - tromi poslucháčmi za prítomnosti akademických funkcionárov fakulty, ktorí by zabránili prípadným neprístojnostiam zo strany študentov, alebo okolia a vyslovil sa tiež, že nemá námietok, ani proti besede s dr. HUSÁKOM a spol.

Pri tomto jednaní sa fakultný výbor ČSM rozhodol, že ČSM sa za akciu angažovať nebude a zástupcovia výboru prisľúbili, že dekanovi fakulty predložia zoznam poslucháčov - organizátorov akcie s cieľom vyvolať proti tejto ich samovoľnosti príslušné dôsledky.

V uplynulých dňoch bolo ďalej zistené, že z olomouckej univerzity bolo po línii ČSM zaslané poslucháčom Filozofickej fakulty UK v Bratislave pozvanie k účasti na jednaní, na ktorom má ísť o prerokovanie možnosti ako v ČSSR uviesť do života tzv. "filozofickú úniu". Za týmto účelom sa žiadalo v pozvaní vyslať na deň 13.12.1967 do Olomouca zástupcu Filozofickej fakulty UK. Pre tento účel boli ako kandidáti navrhnutí poslucháči FF UK a to LANDAU a MAJER. V príprave na toto jednanie z hľadiska času však došlo medzitým ku zmene tak, že sa má uskutočniť až v prvých dňoch budúceho roku.

I keď podľa predbežného zistenia a preverenia nemá sa v danom prípade jednať o závažnú akciu, predsa sa vzhľadom na skutočnosť, že k rôznym negatívnym javom dochádza v poslednej dobe najmä medzi poslucháčmi filozofie usudzuje, že by i táto akcia mohla byť za určitých okolností zneužitá k protištátnym a protistraníckym vystúpeniam.

Z uvedeného dôvodu je v súčinnosti s príslušnými súčasťami venovaná veci tunajšou KS SNB zvýšená pozornosť.

Zprávu predkladám k Vašej informácii.